

Српско културно друштво "ПРОСВЈЕТА"

Извјештај о раду за 2025. годину

Чланство и организација:

До 31.12.2025. чланарину у износу од 4 € је платило 2.073 члана и у програмима судјелује око

700 малољетних чланова који нису обавезни плаћати чланарину. Пододбори у оквиру СКД "Просвјета" њих 59, реализирали су планиране активности пододбора у првој половини ове године у виду фолклорних, музичких, ликовних, драмских, књижевних, рецитаторских и других програма.

У 2025. години активно су своје програме проводиле и координације пододбора Источна Славонија, Барања и Западни Сријем, Координација Западна Славонија и Мославина, Координација Кордуна и Горског котара и Координација Банија.

У СКД "Просвјета" стално је било запослено 11 особа и 3 особе на одређено (двије пуно радно вријеме и двије особа на пола радног времена). За једну особу исплаћујемо половицу бруто II дохотка другој правној особи у којој је особа запослена, а која за нас обавља послове уредника издаваштва и информирања. Од горе наведених 4 особе су биле запослене на административним пословима, а остале кроз програмске активности. Образовна структура запослених: 9 запосленика ВСС, 2 запосленик ВШС и 3 запосленика ССС.

У наставку су абацидним редом наведени наративни извјештаји по програмима:

- 1. Ансамбл народних игара,**
 - 2. "Бијела пчела" часопис за дјецу**
 - 3. Централна библиотека Српског културног друштва „Просвјета“,**
 - 4. Извјештај извршног секретара за образовање,**
 - 5. Извјештај извршног секретара за програмске активности,**
 - 6. Регистар културне баштине,**
 - 7. Извјештаји о раду пододбора,**
- Извјештај о раду за програм информирања и издаваштва и извјештај извршног секретара за културу није достављен.**

1. Ансамбл народних игара СКД "Просвјета"

Ансамбл народних игара СКД „Просвјета“ Вуковар своју активност у 2025. години остваривао је према предвиђеном плану и програму за 2025. годину. Све предвиђене активности у целости су извршене, као и додатне које су у ходу биле стављене пред Ансамбл.

Ансамбл народних игара СКД „Просвјета“ са седиштем у Вуковару, своје пробе остварује у простору

КУД-а „Слога“ Вуковар на адреси Вијећа Еуропа 13, понедељком и четвртком од 20,30 до 23,00 сата, а оркестар пробе остварује средом од 19,30 до 21,00 сат, као и све додатне пробе по потреби.

У 2025. години АНИ Вуковар остварио је следећи број проба и концерата од чега:

- 144 играчке пробе

- 5 проба женске певачке групе

- 40 проба оркестра, што у укупности износи 189 проба Ансамбла, певачке групе и оркестра у 2025. години.

АНИ Вуковар је у 2025. години остварио 22 програмске активности како у Републици Хрватској тако и ван граница. Поред наведених активности пружене су 2 логистичке подршке, Школи српског фолклора у организацији Заједничког већа општина и Смотри фолклора Славоније и Барање у организацији Заједничког већа општина.

Планирани целовечерњи концерт у Огулину 10.05.2025. отказан је од стране организатора.

Остварени наступи и програми у 2025. години:

08.01.2025. Божићни програм, Вуковар

У организацији СКД „Просвјета“ пододбора Вуковар, женска певачка група АНИ Вуковар, учествовала је у Божићном програму који се одржао у Српском дому у Вуковару.

26.01.2025. Светосавска академија, Јагодњак

У организацији СКД „Просвјета“ пододбор Јагодњак, у програму свечане светосавске академије учешће је узела женска певачка група АНИ Вуковар.

11.02.2025. Сајам завичаја, Нови Сад

На позив Фонда за избегла, расељена лица и за сарадњу са Србима у региону, а у организацији Заједничког већа општина, АНИ Вуковар представио је српску заједницу у културно-уметничком делу програма у Мастер центру Новосадског сајма.

14.02.2025. Програм поводом Св. Трифуна, Вуковар

У организацији СКД „Просвјета“ пододбора Вуковар, женска певачка група АНИ Вуковар, учествовала је у програму поводом Св. Трифуна који се одржао у Српском дому у Вуковару.

07.03.2025. Програм поводом Међународног дана жена, Вуковар

У организацији СКД „Просвјета“ пододбора Вуковар, женска певачка група АНИ Вуковар, учествовала је у програму поводом Међународног дана жена који се одржао у Српском дому у Вуковару.

09.03.2025. Недеља православља, Вуковар

На позив Епархије осјечко-пољске и барањске у Српском дому у Вуковару, трио женске певачке групе АНИ Вуковар учествовао је у програму недеље православља у Вуковару.

22.03.2025. Болманска битка, Болман

У организацији Општине Јагодњак и УАБА града Белог Манастира, певачка група АНИ Вуковар учествовала је у обиљежавању јубилеја 80. година болманске битке.

28.03.2025. Фестивал фолклора – зимски сусрети на Јахорини, Јахорина - Илића
Чланови АНИ Вуковар учествовали су у централном делу програма „Јахорина 2025.“ који се одржао у Центру за културу источно Сарајево.

12.04.2025. 80. година пробоја сремског фронта и ослобођење Вуковара, Вуковар
На позив УАБА града Вуковара, женска певачка група АНИ Вуковар учествовала је у свечаном порграму.

22.04.2025. Васкршњи програм, Вуковар
У организацији СКД „Просвјета“ пододбора Вуковар, АНИ Вуковар заједно са женском певачком групом, учествовао је у свечаном програму поводом Васкрса који се одржао у Српском дому у Вуковару.

06.06.2025. 28. Дани културе Срба ИСБИЗС, Бели Манастир
У организацији Координације за ИСБИЗС чланови АНИ Вуковар учествовали су у програму свечаног затварања манифестације у Белом Манастиру.

14.06.2025. Бекријно вече, Негославци
У организацији СКД „Просвјета“ пододбор Негославци, женска певачка група АНИ Вуковар, учествовала је на традиционалној манифестацији „Бекријно вече“ те се представила негославачкој публици.

06.09.2025. Завичајни дани, Суботица
На позив Града Суботице и Завичајног удружења „Банија“ из Суботице, чланови АНИ Вуковар учествовали су у централном делу обиљежавања ове традиционалне манифестације.

20.09.-21.09.2025. X школа фолклора ЗВО, Бели Манастир
Чланови АНИ Вуковар учествовали су у редовној овогодишњој школи фолклора у организацији Заједничког већа општина.

12.10.2025. Митровачким сокаком, Сремска Митровица
На позив Центра за културу „Сирмиумарт“ из Сремске Митровице, Народни оркестар АНИ Вуковар са солистицом учествовао је у програму фестивала под називом Митровачким сокаком.

15.10.2025. Предавање и едукација – обичај „Краљица“ вуковарског краја, Вуковар
У склопу пројекта заштите обичаја „Краљица“ вуковарског краја одржано је предавање и едукација члановима КУД-ова са подручја Славоније и Барање. Уз водитеље – предаваче пројекта, чланови АНИ Вуковар дали су логистичку подршку током предавања.

13.11. – 15.11.2025. Школа фолклора, Врање
У организацији Заједничког већа општина Вуковар, одржано је студијско путовање и предавање у склопу теренске школе фолклора која је одржана у Врању. У склопу школе, одржан је и теренско-едукативни део који се одвио у пчињском округу и делу Косова и Метохије.

23.11.2025. Годишњи концерт Координације Кордуна и Горског котара, Карловац
На позив Координације Кордуна и Горског котара, чланови АНИ Вуковар узели су учешћа у овом свечаном програму који се одржао у Зорин дому у Карловцу.

29.11.2025. 15. Смотра српског фолклора Славоније и Барање, Трпиња
На позив Заједничког већа општина Вуковар, чланови АНИ Вуковар учествовали су на 15. Смотри фолклора Славоније и Барање која је одржана у Трпињи. Том приликом изведена је кореографија „Пролећне игре из Црноречја“ велике српске кореографкиње Десанке Ђорђевић.

30.11.2025. Културно стваралаштво националних мањина РХ, Загреб
У организацији Савјета за националне мањине РХ, АНИ Вуковар учествовао је у програму под називом Културно стваралаштво националних мањина РХ, која се

одржала у КД Ватрослав Лисински у Загребу. Част да наступи, након 17 година паузе, припала је члановима АНИ Вуковар који су на репрезентативни начин представили наше друштво СКД „Просвјета“ као и српску заједницу у целини.

13.12.2025. Годишњи концерт СКД „Просвјета“ пододбор Крњак, Крњак
На позив СКД „Просвјета“ пододбор Крњак, чланови АНИ Вуковар узели су учешћа у овом свечаном програму.

26.12. – 28.12.2024. Радни викенд, Бања Ковиљача
Ансамбл народних игара СКД „Просвјета“ Вуковар као круну целогодишњег рада заокружио је радним викендом одржаним у Бањи Ковиљачи, где је допуњавао своје знање и искуство са представницима УБУС-а, те нова стекнута знања и искуства пренео у започето постављање кореографије из нове области.

Напомена:

Сви наведени програми у овом извештају извршени су уз максималан труд, рад и одрицање чланова Ансамбла народних игара СКД „Просвјета“ Вуковар. Пред Ансамбл народних игара стављене су и обавезе које нису биле планиране, а тичу се нашег Друштва и српске заједнице, што само доказује праву улогу Ансамбла да је у сваком моменту био спреман на извршавање свих обавеза и задатака у датом тренутку.

На крају можемо закључити из свега горе наведеног да је Ансамбл народних игара СКД „Просвјета“ Вуковар више него успешно привео и завршио радну годину крају, те као и протеклих година показао и доказао да је препознат као респектаивна институција фолклора, како у самом друштву СКД „Просвјета“, тако и у целокупној српској заједници у Републици Хрватској као и на простору ван РХ.

Ансамбл народних игара СКД „Просвјета“ Вуковар и у будуће ће часно и квалитетно обављати своје активности и обавезе које Друштво и српска заједница буду ставили пред њега.

Извјештај саставио:
Директор Ансамбла Дејан Куруцић

2. "Бијела пчела" часопис за дјецу

Издавачка дјелатност

Тијеком 2025. године часопис *Бијела пчела* континуирано је излазио према планираном издавачком ритму те је објављено укупно осам издања: шест редовних бројева и два двоброја.

Редовна издања објављена су у раздобљу од сјечња до травња (бројеви 303–306) те у рујну и листопаду (бројеви 309 и 310). Сви редовни бројеви имали су опсег од 48 страница. Два двоброја, с повећаним опсегом од 92 странице, објављена су за раздобља свибањ/липањ (307/308) те студени/просинац (311/312).

Часопис је и даље задржао стабилан тираж од 2.200 примјерака по броју, чиме се осигурава његова редовита доступност основношколском узрасту којем је првенствено намијењен.

Програмске и уредничке активности

У 2025. години посебан нагласак стављен је на развој нових програмских смјерова и јачање видљивости часописа изван самог тисканог издања. Започет је рад на развоју интерактивне веб странице *Бијеле пчеле*, с циљем осигуравања дигиталних издања часописа, редовитог онлине садржаја те инклузивних функционалности попут пребацивања између латинице и ћирилице, аудио верзија текстова и разиграних интерактивних елемената прилагођених дјецу.

Тијеком јесени, прецизније 24. и 25. листопада, *Бијела пчела* гостовала је у Осијеку, гдје је у сурадњи са Српским културним центром организиран дводневни програм посвећен стрипу и дугогодишњем сураднику часописа, илустратору Здравку Мићановићу. Програм је обухватио изложбу више од двадесет стрип-табли, разговор с аутором те бесплатну радионицу стрипа за дјецу, чиме је додатно ојачана едукативна и културна улога часописа у локалној заједници.

Уредништво је тијеком 2025. године проширило мрежу сурадника и сурадница. Посебно је важно истакнути почетак сурадње с новим ауторицама и награђиваним илустраторицама, чиме је унапријеђена квалитета визуалног и садржајног идентитета часописа.

Финанцијска конструкција и продукцијски увјети

Годину 2025. обиљежиле су важне промјене у финансијској и продукцијској структури часописа. Хонорари за ауторске прилоге повећани су на 30 еура по картици текста, што представља значајан искорак према праведнијем вредновању рада сурадника. Истовремено је порастао и укупан број сурадника, што је резултирало већим укупним издвајањима за хонораре, али и већом разноликошћу и квалитетом садржаја.

Тијеком године промијењена је и тискара. Умјесто досадашње тискарне Хелветице из Ријеке, тисак часописа преузео је Техничар Цопусервис из Загреба. Ова промјена проведена је с циљем оптимизације продукцијског процеса и осигуравања стабилнијих увјета тиска.

Читатељска публика и дистрибуцијски изазови

Иако је тираж часописа остао непромијењен, видљиве су демографске промјене у структури читатељства. На подручју источне Хрватске биљежи се континуирани пад броја ученика основношколске доби, што се изравно одражава и на број потенцијалних читатеља *Бијеле пчеле*.

С друге стране, у Истри је забиљежен пораст броја читатеља, особито у Пули, гдје часопис данас прати око 80 ученика, понајвише захваљујући Програму Плус. Овај тренд потврђује важност циљане сурадње с образовним и културним програмима на локалној разини.

Закључак

Година 2025. за *Бијелу пчелу* била је обиљежена стабилном издавачком продукцијом, програмским искорацима према дигиталном и инклузивном садржају, ширењем сурадничке мреже те улагањима у квалитету рада аутора и ауторица. Унаточ изазовима везаним уз демографске промјене, часопис наставља испуњавати своју образовну, културну и друштвену улогу, уз јасну оријентацију према развоју нових формата и јачању присутности међу дјецом и младима у различитим срединама.

**Извјештај саставила:
Катарина Бошњак Извршна уредница**

3. Централна библиотека Српског културног друштва „Просвјета“

Централна библиотека Српског културног друштва „Просвјета“ је уједно и Средишња књижница Срба у Републици Хрватској, те се као таква финансира из државног прорачуна, односно Министарство културе и медија Републике Хрватске осигурава средства за програм редовног рада библиотеке (што укључује : набаву на језицима мањина, осигуравање кориштења књижне и некњижне грађе, трибине и предавања, изложбе, као и међукњижничну посудбу) плаће и остале материјалне издатке за запосленике.

У протеклој, 2025. години осим програма редовног рада Министарство културе и медија РХ финансирало и програм набаве књижне грађе као и два програма у оквиру акција и манифестација у књижничној дјелатности.

Поред наведеног министарства, књижничне програме у протеклој години финансијски су потпомогли Град Загреб и Министарство знаности и образовања.

Сви наведени програми су успјешно реализирани и извјештаји у потпуности прихваћени.

Укупни приходи Централне библиотеке СКД „Просвјета“ (укључујући и чланарине) у 2025. години износили су 82.970,50 €:

МИНИСТАРСТВО КУЛТУРЕ И МЕДИЈА РХ		
1.	Плаће и остали материјални трошкови за запосленике библиотеке	65.622,50 €
2.	Трошкови редовног рада библиотеке	5.400,00 €
3.	Набава књижне и некњижне грађе	5.000,00 €
4.	Фестивал дјечје илустрације	1.000,00 €
5.	Разговори о прошлости и садашњости	800,00 €
ГРАД ЗАГРЕБ		
6.	<i>Библиотека – центар културе Срба у Загребу</i>	2.000,00 €
МИНИСТАРСТВО ЗНАНОСТИ И ОБРАЗОВАЊА		
7.	<i>Знам латиницу-учим ћирилицу-</i> биљежница за учење ћирилице	2.900,00 €
УКУПНО		82.970,50

Укупни расход Централне библиотеке СКД “Просвјета”- Средишње књижнице Срба у РХ 82.407,16 €.

1. ПОСЛОВИ И УСЛУГЕ БИБЛИОТЕКЕ

1.1. Набава књижне и некњижне грађе

Набава књига српских издавача обављена је већим дијелом на Међународном сајму књига у Београду. Набава књига хрватских издавача обављена је у загребачким књижарама и Интерлиберу.

У 2025. години купили смо 363 нова наслова. Донације смо добили и ове године од Матице српске, Народне библиотеке Србије те појединаца, укупно 134 јединица грађе. За потребе читаоница које дјелују у оквирима пододбора СКД „Просвјета“ диљем Хрватске донирали смо укупно 136 књига.

1.2. Обрада књижне грађе

У прошлој, 2025. години у потпуности смо обрадили, односно технички обрадили, класифицирали, каталогизирали, инвентаризирали, сигнирали и унијели књижнични

електронски каталог МЕТЕЛ укупно 1188 нових наслова у 1136 свезака, односно сву нову и купљену, дио дониране грађе те дио старе грађе која није била унесена у електронски каталог.

Такођер, излучили смо и отписали 70 јединица грађе.

1.3. Циркулација књижне грађе и посјете

Посудба се и даље евидентира у два каталога, односно у МЕТЕЛУ се задужују књиге које су ту обрађене, а у интерном каталогу оне књиге старијег датума које још нису обрађене у МЕТЕЛУ.

Према статистичким показатељима за 2025. годину, виртуалних посјета библиотеци преко наведених Интернетских страница било је 53 778, док је стварних посјета било 4439.

1.4. Информацијско-рефералне услуге

Библиотека своје кориснике и чланове и обавјештава и информира на различите начине. И ове године приредили смо билтен нових наслова. За сва догађања у књижници припремили смо и одштампали пригодне плакате, а за изложбе приредили смо каталоге. Осим израде билтена, информацијско-рефералне услуге дајемо и преко мрежних страница библиотеке које саме уређујемо и то <https://biblioteka.skd-prosvjeta.hr/>, преко друштвене мрежа Facebook, телефона, електронске поште и, наравно, директним упитима у књижници.

1.5. Стручно усавршавање запосленика

У протеклој години библиотекарке су судјеловале на шест стручних онлине семинара и то на 5 у организацији Центра за стално стручно усавршавање при НСК – *Ауторско право и употреба ауторских дјела у дигиталном окружењу, Како очувати књижничну баштину, Методологија анкетног истраживања, Приватни живот старе књиге и Ментално здравље на радном мјесту*, односно један семинар у оквиру ЗКД форума - *Грађанска знаност и рад мноштва*.

2. ПОПУЛАРИЗАЦИЈА ДЈЕЛАТНОСТИ

У оквиру популаризације књижничне дјелатности одржано је неколико догађања:

- **Велјача-коловоз 2025.** – 8. Фестивал дјечје илустрације – расписивање јавног позива, прикупљање, селектирање, обрађивање, вредновање и постављање изложбе понајбољих радова уз пригодни каталог 8. ФДИ у којем су приказани сви пристигли радови. Прва три најбоља рада у свакој категорији су награђена пригодном наградом, док су сви судионици добили симболичну награду.

- **3. 10. 2025.** – у оквиру програма *Разговори о прошлости и садашњости* одржан је програм у поводу обиљежавања рођења Владана Деснице – о Владану Десници разговарали су др Владан Бајчета и Ђорђе Матић.

- **9. 10. 2024.** у оквиру програма *Разговори о прошлости и садашњости* представљен је други том књиге о двадесетим годинама двадесетог стољећа. У програму су судјеловали др сц Горан Васин, повјесничар Тихомир Понош, аутор књиге Чедомир Вишњић. Разговор је модерирао Ђорђе Матић.

- **20. 11. 2025.** – Промоција књиге о Светозару Прибићевићу. На промоцији је говорила др сц. Софија Божић, која је књигу приредила, и уредник издаваштва СКД „Просвјета“ Чедомир Вишњић.

- **20. – 28. 11. 2025.** – изложба о браћи Прибићевић – публика је могла видјети бројне артефакте – од бисте Валеријана до портрета Светозара, као и бројне публикације ријетко виђене у Хрватској, везане за рад четворице браће Прибићевић

- **26. – 28. 11.** изложба нових наслова – Нови наслови набављени на 68. Међународном сајму књига у Београду и у загребачким књижарама и Интерлиберу били су изложени у дворани библиотеке. Изложбу је попрадио Билтен нових наслова.
- **2. – 12. 12. 2025.** Моравачка јесен – ретроспективна изложба слика у поводу 30. годишњице континуираног рада ликовне колоније у Моравицама. Уз изложбу је приређен и штампан пригодни каталог (деплијан).
- **16. 12. 2025.** – *Великани мог краја* – завршница трогодишњег пројекта за основношколце који похађају наставу српског језика и културе по моделу Ц – одабир онајбољих литерарних радова и додјела награда.
- У оквиру програма *Знам латиницу-учим ћирилицу* осмислили смо и одштампали радну биљежницу за лакше учење ћириличног писма, коју смо распачавали заинтересираним корисницима и удругама.

**Извјештај саставила:
Водитељица Централне Библиотеке Срба, Сњежана Чича**

4. Извјештај извршног секретара за програмске активности

У 2025. години као извршни секретар за програмске активности Српског културног друштва „Просвјета“ судјеловао сам у организацији и provedби наредних програма:

Дужности везано уз планирање и провођење Светосавске академије које укључују контактирање и резервацију простора одвијања програма, контактирање и комуникација с гостујућим извођачима, осигуравање смјештаја извођача, одабир и судјеловање у изради визуалних идентитета манифестације, израда текстова и материјала за објављивање на друштвеним мрежама и службеној страници СКД „Просвјета“, контакт с домаћином догађаја (Музичка академија), слање позива и подјела карата гостима, организација послужења након догађаја, извјештавање након догађаја, израда конференсе, комуникација с медијима

У склопу активности Подизање стручних капацитета у процесу осмишљавања текста натјечаја и објава натјечаја на друштвеним мрежама и службеној веб страници друштва, прикупљање пријава, помоћ при одабиру полазника програма, помоћ при организацији одржавања програма и контакт с домаћином програма, извјештавање о програму путем друштвених мрежа и веб странице

Дио у организацији Лјетне школе „Сава Мркаљ“ у смислу објављивања натјечаја на друштвеним мрежама и службеној веб страници Друштва, заступање и обрада документације, помоћ при одабиру полазника и комуникација с полазницима/родитељима, помоћ у организацији смјештаја и пријезова, објављивање садржаја на друштвеним мрежама и службеној веб страници, помоћ при обраду и слању извјештаја.

Организација и помоћ при provedби Регионалне школа мањинских права. Осмишљавање текста натјечаја и објава натјечаја на друштвеним мрежама и службеној веб страници друштва, прикупљање пријава, помоћ при одабиру полазника програма, помоћ при организацији одржавања програма и контакт с домаћином програма, извјештавање о програму путем друштвених мрежа и веб странице.

Дужности везане уз планирање и provedбу Дана српске културе које укључују контактирање и осигуравање простора одвијања програма, контактирање и комуникација с гостујућим извођачима овисно о врсти догађаја (представа, радионица,

изложба, предавање, пројекција, концерт), осигуравање смјештаја извођача, одабир и судјеловање у изради визуалних идентитета манифестације, израда текстова и материјала за објављивање на друштвеним мрежама и службеној страници СКД „Просвјета“, контакт с домаћином догађаја (галерије, казалишта, књижнице и сл.), слање позива и подјела карата гостима, организација послужења након догађаја, извјештавање након догађаја, комуникација с медијима, задаци кључни за спровођење активности на разини Загреба и пододбора те расподјела дужности на разини пододбора.

У ширем смислу, помоћ при организацији и изради изложби Друштва и организација с којима Друштво сурађује, организацији представа, комуникација с гостујућим извођачима, осигуравање смјештаја извођача, израда визуалних идентитета догађаја, израда текстова и материјала те објављивање на друштвеним мрежама и службеној страници СКД „Просвјета“, слање позива и подјела карата гостима/резервације мјеста, организација послужења након догађаја, извјештавање након догађаја, комуникација с медијима, помоћ при издавачким програмима, организација осталих програма који су се одвијали у Српском културном центру у Загребу те задаци кључни за спровођење активности на разини Загреба и пододбора те расподјела дужности на разини пододбора те подршка у ширем смислу у планирању и provedби програма пододбора СКД „Просвјета“ и сурадња у provedби програма у партнерству с другим мањинским или повезаним институцијама.

Извјештај саставио:
Извршни секретар за програмске активности, Никола Остојчић

5. Секретаријат за образовање

Ученици и родитељи

Током 2025. године Секретаријат за образовање је континуирано радио на анимацији родитеља ученика за похађање наставе Српског језика и културе (модел Ц), организирао и одржавао радионице за ученике основних и средњих школа у договору с пододборима СКД "Просвјета" и вијећима српске националне мањине те у координацији с активностима Програма ПЛУС и СНВ-ом. На радионицама су присутним ученицима подијелити разне едукативне материјале (Азбука, Народни обичаји, народне пјесмице, Теслина ризница, бојанке /СНВ/ теке за писање, блокови за цртање, фломастери, прибор за писање те дјечји часопис "Бијела пчела") укључујући анкетне листиће и изјаве за родитеље везано уз учење СЈК у школи те по потреби удбенике за наставни предмет Српски језик и култура.

Учитељи и школе

Секретаријат за образовање активно је током 2025. године наставио сарађивати с учитељима и школама те пружао подршку учитељима (модел Ц) у раду, стручном усавршавању, напредовању у звању те полагању стручних испита, прикупљао је и анализирао податке о броју ученика по разредима и школама, пружао потребну помоћ основним и средњим школама и учитељима код набавке/наручивања удбеника за СЈК и Православни вјеронаук. Код почетка учења СЈК у Гарешници извршни секретар је, према потреби, пружао помоћ равнатељу у добивању сагласности Министарства знаности, образовања и младих те осигуравању учитеља за одржавање наставе водећи рачуна о стручној заступљености наставе СЈК и осигуравању потребних удбеника и другог дидактичког материјала за ученике.

Статистика (модел Ц)

Секретаријата за образовање је током 2025. године континуирано пратио стање и ради на повећању броја ученика који похађају наставу српског језика и културе у срединама гдје се настава одвија (Загреб) те отпочињање учења у основним школама (Гарешница), континуирано праћење кретања број ученика по разредима и школама током календарске 2025. године односно шк. година 2025./2026. и 2026./2027. Проведена је онлине анкета за учитеље с више питања како би се лакше могло планирати и побољшавати одвијање наставе СЈК у будућности (одлазак у мировину/пензију) те друга организацијска питања.

Програми/пројекти (пријава, реализација, извјештаји)

Током 2025. године Секретаријат за образовање проводио је одобрене пројекте и програме који су суфинанцирани од стране Министарства знаности, образовања и младих те Министарства културе и Министарства спољних послова Републике Србије, Управе за сарадњу с дијаспором и Србима у региону. Из Р. Србије суфинанцирани су и реализирани пројекти: "Научио сам азбуку – желим да научим више" и " Моја ћирилица - моје писмо – српски пишем и говорим". Од стране Министарства знаности, образовања и младих Р. Хрватске током 2025. године суфинанцирани су и проведени програми Љетна школа "Сава Мркаљ" за ученике основних и средњих школа, усавршавање учитеља (модел Ц), зимска школа српског језика, културе и традиције за 2025. годину (Моравице, Бања Лука и Ораховица) првенствено за ученике који немају прилику похађати наставни предмет: Српски језик и култура у својим школама те за ученике основних школа који наставу похађају у моделу Ц. Током 2025. године реализирани су и посебни програми: "Великани мог краја" (друга година provedбе) те у Глини у СКЦ реализиран научно-стручни скуп "30-година почетка образовања на српском језику и ћириличном писму у Републици Хрватској (модел Ц)". Редовито су припремани и пријављивани програми и пројекти надлежним министарствима као и одговарајући извјештаји о реализацији.

Сарадња с другим организацијама

Током 2025. године СКД "Просвјета" и Секретаријат за образовање био је домаћин више мјесечних састанка на тему одгоја и образовања на српском језику и ћириличном писму. На заједничким састанцима су судјеловали представници Министарства знаности, образовања и младих, Српског народног вијећа, издавачке фирме Просвјета д.о.о., Српског демократског форума, Српског привредног друштва "Привредник" и Агенције за одгој и образовање. Теме састанка ће бити међусобно информирање и координација планираних активности током 2025. године првенствено рада на терену с ученицима, родитељима, школама, српским културним центрима и другим српским организацијама. Један од резултата заједничких састанака је да је СПД "Привредник" по први пута код бодовања за одобравање стипендија за ученике средњих школа осигурао додатне бодове за оне ученика који су похађали/или похађају наставни предмет српски језик и култура.

Информирање (Новости, ТВ Вида, Извор, часопис Просвјета,..)

Током 2025. године Секретаријат за образовање је наставио успјешно представљање рада СКД "Просвјета" у медијима. Новости, Извор, Бијела пчела и Часопис "Просвјета".

Остали послови

Секретаријат за образовање је током 2025. године одржавао радно-конзултативне (појединачне) састанке с учитељима српског језика и културе, континуирано пратио

јавна савјетовања везано уз одгој и образовање те према потреби Друштва обављати и друге послове по налогу Предсједништва Друштва и Генералног секретара.

Извјештај саставио:
Извршни секретар за образовање, Мирко Марковић

6. Регистар културне баштине

Наш рад на ризници манастира Крке континуира и одвија се у складу са конзерваторско-рестаураторским радовима који трају већ више од једне деценије. Нама је пао у задатак рад на музеолошкој обради предмета и поставци која чека да се задовоље сви нужни предуслови. Независно од тога радимо на обради појединачних предмета и цјелина, понајвише на иконописном материјалу. Прошле године објавили смо научни рад о икони Успења Богородице из ХВИ вијека који ће бити објављен у Зборнику радова проистеклом са научног скупа у Шибенику. За Десничине сусрете одржане крајем 2024. године приредили смо чланак о улози Владимира Деснице у изградњи цркве Св. Духа у Обровцу и за очекивати је објављивање 2026. године.

Такођер, настављамо с радом на другом издању монографије о манастиру Крки коју смо објавили 2006. у издању СКД Просвјете Загреб. Читамо и критички анализирамо новообјављену литературу, изворе, а посебно пратимо рецентне археолошке радове који увелико потпомажу разумјевање хронологије самог манастира. Идеално гледано рукопис би требао бити довршен до краја текуће године будући се чека на осликавање ентеријера манастирске цркве посвећене арханђелу Михајлу.

Наш рукопис у којем су сажети истраживачки напори умјетничке баштине Срба у Далмацији чека на објаву. Ради се о тринаест, углавном објављених чланака листом у Просвјетиним издањима, али и о једном броји досада непубликованих. Сви они су опремљени научним апаратом који употпуњује и одговарајући фотоматеријал, факсимили докумената, а потом након што се рукопис прелом слиједи рад на индексима и легендама.

Сарадници смо на пројектима Матице српске, Одјељењу за ликовне умјетности и Крајишком одбору, који се стварно и номинално надопуњују са нашим радом у Просвјети.

Већина радова на сакралним објектима далматинске Епархије протиче уз наш надзор и савјетодавну улогу будући само овлаштене установе могу прописивати услове обнове. У Просвјетином двомјесечнику објавили смо чланак који проблематизира положај српског језика и разумјевање укупних вјерских прилика с обзиром на однос већинског католичког *свјетоназора* према православној заједници у Хрватској.

- За годишњак Летопис СКД Просвјета приредили смо рад који се бави историјом, а посебно незахвалном судбином православног манастира Св. Венеранде на Хвару. Удес тог изворно грчког вјерског објекта бива умногоме парадигматичан за баштину православних у овим крајевима.

Извјештај саставио:
Водитељ регистра културне баштине, Бранко Чоловић